

АНАЛІЗ ДЕРЖАВНИХ МЕХАНІЗМІВ СТИМУЛЮВАННЯ СПІВРОБІТНИЦТВА З КРАЇНАМИ ЄВРОПИ

Представлено та проаналізовано механізми стимулювання співробітництва України з країнами Європи.

Представлены и проанализированы механизмы стимулирования сотрудничества Украины со странами Европы.

Stimulating mechanisms for economic cooperation between Ukraine and Europe were presented and analyzed.

Постановка проблеми. Підвищення ефективності економічного співробітництва України з країнами Європи є ключовою складовою стратегії вітчизняної економіки до світового господарства. Відповідно активна державне політика та вироблення конкретних механізмів державного управління спрямованих на зміцнення конкурентоспроможності національної економіки на зовнішніх ринках сприятиме подальшій інтеграції України у світовий економічний простір. Нарощування торговельних, інвестиційних та коопераційних зв'язків з країнами Європи – провідними гравцями на світовому ринку має пріоритетне значення. Належна оптимізація механізмів державного управління економічним співробітництвом є неможливою без детального вивчення існуючих механізмів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В сучасній науковій літературі більшу увагу приділено власне фінансово-економічному аспекту економічного співробітництва. Вітчизняними вченими досліджується перед усім зовнішньоекономічна діяльність. Слід відмітити роботи таких вчених як О. Гребельник, В. Козик, Л. Панкова, Іваницька О.М., А. і Н. Румянцевих, Ю. Рудяк, Л. Солошенко, А. Трусов, С. Філатов. Однак зазначені автори досліджують державне регулювання зовнішньоекономічною діяльністю з фінансово-економічної точки зору. Їх цікавлять такі механізми як тарифи, податки, платежі та порядок їх застосування.

Особливості формування та розвитку зовнішньоекономічної діяльності та міжнародних відносин України в період трансформаційних перетворень висвітлені у працях українських учених І.Бураковського, О.Власюка, В.Гейця, І.Грицяка, Ю.Козака, В.Ковалевського, В.Козика, Л.Панкової, Ю. Пахомова, А.Румянцева, Ф.Рут, С.Сьоміна, А.Філіпенка, О.Шниркова.

Постановка завдання:

- Представлення механізмів державного управління економічним співробітництвом;
- Аналіз діяльності зазначених механізмів.

Виклад основного матеріалу.

Механізми економічного співробітництва України з країнами Європи доцільно аналізувати у комплексі, зважаючи на їх взаємопов'язаність обумовлену специфікою державного управління. Вихідним механізмом в цьому дослідженні є правовий механізм, відповідні інші види механізмів представлено у взаємозв'язку з ним.

Провідна роль в національному законодавстві без сумнівів належить Конституції України (далі – КУ). Між іншим цікавить нас положення пункту 9 абз. 1 ст. 92 КУ, в якому значиться, що засади зовнішніх зносин, зовнішньоекономічної діяльності визначаються виключно законами України.

Пункти 3-5 абз. 1 статті 106 КУ говорить про те, що Президент України представляє державу в міжнародних відносинах, здійснює керівництво зовнішньополітичною діяльністю держави, веде переговори та укладає міжнародні договори України; приймає рішення про визнання іноземних держав; призначає та звільняє глав дипломатичних представництв України в інших державах і при міжнародних організаціях; приймає вірчі і відкличні грамоти дипломатичних представників іноземних держав.

У свою чергу ст. 116 КУ визначає Кабінет Міністрів України органом, що забезпечує державний суверенітет і економічну самостійність України, здійснення зовнішньої політики держави та організовує і забезпечує здійснення зовнішньоекономічної діяльності України.

Важливу роль в правовому механізмі державного управління економічним співробітництвом відіграють міжнародні договори. Після вступу України до Світової організації торгівлі такими стали наступні нормативні документи: Марракеська декларація від 15 квітня 1994 року, Заключний акт, утілюючий результати Уругвайського раунду багатосторонніх торгівельних переговорів, Угода про заснування Світової організації торгівлі, Генеральна угода з тарифів і торгівлі 1994 року, Угода про сільське господарство, Угода про застосування санітарних та фітосанітарних заходів, Угода про технічні бар'єри у торгівлі, Угода про пов'язані з торгівлею інвестиційні заходи, Угода про застосування Статті VI Генеральної угоди з тарифів і торгівлі 1994 року, Угода про застосування Статті VII Генеральної угоди з тарифів і торгівлі 1994 року, Угода про передвідвантажувальну інспекцію, Угода про правила визначення походження, Угода про процедури ліцензування імпорту, Угода про субсидії і компенсаційні заходи, Угода про захисні заходи, Генеральна угода про торгівлю послугами, Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності, Домовленість про правила і процедури врегулювання суперечок, Механізм огляду торговельної політики, Угода про торгівлю цивільною авіатехнікою, Угода про державні закупки, Домовленість про зобов'язання у сфері фінансових послуг, Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ 1947).

Так, членство України в СОТ позитивно вплинуло на гармонізацію торговельно-орієнтованого законодавства держави з міжнародною договірно-правовою базою і значно сприяло активізації торговельних відносин з

країнами-членами Організації. Іншими словами, мала місце гармонізація правових механізмів державного управління України з міжнародними.

Подальше прийняття відповідних нормативно-правових актів, які стосуються перегляду переліку продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації (вилучення товарів з низьким рівнем ризику); скасування обов'язковій сертифікації харчової продукції; вдосконалення запровадження санітарних та фітосанітарних заходів, ґрунтуючись на стандартах, директивах та рекомендаціях Міжнародного епізоотичного бюро та Міжнародної конвенції про захист рослин та ін. створюватиме нові організаційні та фінансовоекономічні механізми в сфері державного управління.

Цей факт підтверджує також необхідність підтримки на державному рівні якомога ширшого визнання процедур оцінки відповідності, зокрема шляхом укладення угод з органами оцінки відповідності інших країни-членів СОТ (наприклад, органами акредитації, органами сертифікації, лабораторіями); прийняття результатів процедур з оцінки відповідності, проведених у рамках міжнародних систем тестування та сертифікації товарів, членом яких є Україна.

Членство України в СОТ дозволяє розширити доступ до ринків товарів і послуг країн-кандидатів на членство в Організації (29 країн ведуть переговори про вступ до СОТ). За результатами переговорів, через узгодження запитів щодо зниження митних ставок, скасування обмежень експорту, встановлення чітких умов доступу до ринку послуг тощо, створюються умови для збільшення обсягів експорту українських товарів і послуг.

Набуття Україною членства у СОТ є також необхідною передумовою укладання Угоди про створення зони вільної торгівлі з ЄС та започаткування переговорів з набуття Україною асоційованого, а згодом, і повноправного членства у Євросоюзі.

Процес економічної інтеграції Центральноєвропейських країн та країн Балтії до ЄС супроводжуватиметься поступовим обов'язковим застосуванням законодавства ЄС в сфері торговельних відносин, зокрема, антидемпінгових, компенсаційних процедур та кількісних обмежень імпорту українських товарів.

У співробітництві України з ЄС таким нормативним актом є Угода про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами членами.

Активізація переговорів з ЄС щодо укладання Угоди про створення зони вільної торгівлі в рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС є одним з основних політичних, а в подальшому – економічних наслідків вступу до СОТ.

На виконання Указів Президента України від 24.02.2010 № 244/2010 «Про делегацію України для участі у переговорах з Європейською асоціацією вільної торгівлі щодо укладення Угоди про вільну торгівлю між Україною та Європейською асоціацією вільної торгівлі» та від 10.12.2010 № 1119/2010 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України

від 17 листопада 2010 року «Про виклики та загрози національній безпеці України у 2011 році», який доручає Кабінету Міністрів «вжити додаткових заходів щодо укладення угод про вільну торгівлю із Співдружністю Незалежних Держав, Канадою та іншими перспективними торговельними партнерами» (доручення Кабінету Міністрів України від 22.12.2010 № 73444/3/1-10); інших відповідних доручень Кабінету Міністрів України готуються проекти угод про вільну торгівлю Канадою, Сінгапуром, Сербією, Туреччиною, Ізраїлем, Марокко, Єгиптом тощо. Створення зон вільної торгівлі з урахуванням норм та принципів СОТ можна вважати економічним механізмом управління для розширення доступу до ринків інших країн, підвищення конкурентоздатності, диверсифікації та нарощування обсягів експорту української продукції.

Наміри створити Зону вільної торгівлі з Європейською асоціацією вільної торгівлі (ЄАВТ), до складу якої входять Швейцарія, Норвегія, Ісландія та Ліхтенштейн, відображені у Декларації Україна – ЄАВТ (19 червня 2000 року, м. Женева). За результатами переговорного процесу 24 червня 2010 року під час Міністерської конференції ЄАВТ у м. Рейк'явік (Ісландія) Міністром закордонних справ України підписано Угоду про вільну торгівлю між Україною та ЄАВТ.

Укладення зазначеної Угоди відповідає пріоритетам України стосовно інтеграції до європейського економічного простору, який об'єднує ринки 27 держав – членів ЄС та 3 держав – членів ЄАВТ у спільний ринок обсягом близько 490 млн. споживачів. Положення укладеної Угоди відповідають нормам системи Угод СОТ і зобов'язанням Сторін в рамках цієї міжнародної організації та передбачають поглиблення торговельно-економічного співробітництва, зокрема це стосується торгівлі товарами (промисловими, сільськогосподарськими, рибою та морською продукцією), торгівлі послугами, захист прав інтелектуальної власності, державні закупівлі тощо.

Головна мета угоди полягає у збільшенні обсягів товарообігу між Україною та державами – членами ЄАВТ; диверсифікації експорту українських виробників; залученню прямих іноземних інвестицій в економіку України з держав – членів ЄАВТ, які є одними з найбільших експортерів капіталу у світі.

Водночас, з огляду на різний ступень економічного та соціального розвитку України та країн-членів ЄАВТ Сторони застосовуватимуть принцип асиметричності зобов'язань Сторін, що дозволить нашій державі адаптувати торгівлю з країнами-членами ЄАВТ до умов вільної торгівлі.

За результатами переговорів створено передумови для забезпечення ринку України рибою та морепродуктами, що становить особливий інтерес як для ЄАВТ, так і для України з огляду на зростання світового попиту на рибні та морські ресурси та тенденцію скорочення їх пропозиції на світовому ринку, а також на необхідність забезпечення українських переробних підприємств якісною сировиною.

Сторони узгодили правила визначення походження на основі норм Протоколу Euro-Med, який використовується в рамках Євро-Середземноморського партнерства у торгівлі ЄС та ЄАВТ з низкою середземноморських країн, зокрема, Туреччиною, Єгиптом, Ізраїлем, Сирією, Тунісом, Алжиром, Йорданією, Ліваном, Марокко та Палестинською Автономією.

Позиції Сторін щодо лібералізації торгівлі послугами співпали. Вони полягають у необхідності максимальної лібералізації доступу до цього ринку – не виключати будь-яку галузь або спосіб постачання.

Сторони підтвердили свою взаємну зацікавленість у створенні найсприятливіших умов для розвитку співробітництва в інвестиційній сфері з огляду на спільні інтереси, зокрема, країни-члени ЄАВТ займають провідні позиції у світі за обсягами прямих іноземних інвестицій, яких потребує економіка України.

Забезпечення високого рівня захисту прав інтелектуальної власності – це ще одна сфера, де інтереси Сторін співпали. Сторони погодились закріпити в майбутній Угоді найвищі стандарти захисту прав інтелектуальної власності, таким чином поглибивши існуючі зобов'язання Сторін в рамках Угоди СОТ з торговельних аспектів прав інтелектуальної власності (ТРИПС). Метою Сторін є ефективний захист та реалізація прав інтелектуальної власності, що є сприятливими для торгівлі та інвестицій.

В рамках Угоди про вільну торгівлю планується створення такого організаційного механізму управління економічним співробітництвом як Спільний комітет Україна – ЄАВТ, основним завданням якого буде нагляд за виконанням та дією Угоди, проведення консультацій з метою вирішення актуальних питань співробітництва, підготовка рекомендації щодо внесення змін до Угоди та вирішення інших питань торговельно-економічного співробітництва. Також в рамках угоди узгоджено механізми, які сприятимуть вирішенню спорів шляхом проведення консультацій та прийняттям Спільною Комісією відповідних рішень.

Станом на сьогодні здійснюються внутрішньодержавні заходи, необхідні для набуття Угодою чинності.

Політичне рішення керівництва держави щодо євроінтеграції України знайшло своє відображення в офіційному відкритті переговорного процесу щодо створення зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом відбулось 18 лютого 2008 р. у м. Києві під головуванням Президента України та Комісара Європейської Комісії з питань торгівлі.

Положення щодо створення зони вільної торгівлі мають стати інтегрованою базовою частиною майбутньої Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Офіційні переговори відбуваються у рамках 3 блоків:

- блоку з торгівлі товарами;
- блоку щодо послуг, заснування компаній, інвестицій, руху капіталу та платежів;

– блоку щодо правил торгівлі.

Погоджуються наступні 18 напрямків: тарифна пропозиція; торгівля товарами; технічні бар'єри в торгівлі; інструменти торговельного захисту; санітарні та фітосанітарні заходи; сприяння торгівлі та співробітництво в митній сфері; протидія шахрайству; правила походження товарів; торговельні відносини в енергетичній сфері; послуги, заснування компаній, інвестиції, рух капіталу та поточні платежі; права інтелектуальної власності; географічні зазначення; конкурентна політика: антимонопольні заходи; конкурентна політика: державна допомога; державні закупівлі; торгівля та сталий розвиток; транспарентність; врегулювання суперечок.

Наповнення майбутньої ЗВТ буде спрямовуватися на досягнення максимально глибокої економічної інтеграції, до якої будуть готові сторони, та не матиме аналогів з попередньої практики Євросоюзу.

Запровадження режиму вільної торгівлі відбуватиметься в рамках всеохоплюючої та поглибленої зони вільної торгівлі у форматі “ЗВТ+” з акцентом на регуляторному співробітництві.

Формат “ЗВТ+” передбачає, що скорочення та ліквідація торговельних обмежень у рамках режиму вільної торгівлі стосуються не тільки лібералізації виключно двосторонньої торгівлі товарами, а також обумовлені згодою сторін лібералізувати додатково такі сфери як торгівлю послугами, режими прямих іноземних інвестицій та державні закупівлі.

Зважаючи на те, що невід'ємною частиною поглибленої ЗВТ буде приведення українського законодавства та практики у відповідність до норм та положень ЄС, особливого значення набуває положення щодо застосування міжнародних та Європейських стандартів та інструментів у відповідних сферах співпраці.

Стратегія переговорів базується на необхідності досягненні балансу інтересів. Основним принципом, яким керується Українська делегація на переговорах з Євросоюзом щодо створення зони вільної торгівлі, є максимальне забезпечення інтересів українського бізнесу з точки зору реальних перспектив доступу на ринки ЄС, а не власне фіналізація переговорного процесу до якоїсь конкретної дати. Тобто, ефективне просування переговорів, залежить, в першу чергу, від реальних перспектив доступу на ринки товарів, послуг, капіталу.

За результатами 16 раундів переговорів сторони досягли принципових домовленостей в таких сферах, як сприяння торгівлі та співробітництво в митній сфері, торгівля товарами, захист прав інтелектуальної власності, конкуренція: антимонопольне законодавство і концентрація та державна допомога. Попередньо завершено узгодження положень розділів “Транспарентність”, “Адміністративне співробітництво в митній сфері”, “Правила походження товарів”, “Врегулювання суперечок”, “Державні закупівлі”, “Технічні бар'єри в торгівлі”.

Водночас, існує низка питань, що становлять сферу особливого інтересу переговорних команд та вимагають додаткової концентрації

зусиль сторін. Зокрема, це тарифна лібералізація торгівлі товарами, торговельні аспекти енергетичного співробітництва, взаємний захист географічних зазначень, торгівля послугами, інструменти торговельного захисту. З метою вирішення зазначених питань Мінекономіки з причетними центральними органами виконавчої влади було розроблено проект комплексної позиції Української сторони для подальших переговорів з ЄС щодо створення зони вільної торгівлі, яка подана до Кабінету Міністрів України.

Також на виконання низки доручень вищого політичного керівництва Держави 01.03.2011 р. була утворена Спеціальна робоча група для проведення консультацій з окремими державами – членами ЄС, зокрема ФРН, Французькою Республікою, Італійською Республікою та Республікою Польща для підтримки позиції України на переговорах щодо створення зони вільної торгівлі. Метою діяльності згаданої робочої групи є доведення безпосередньо до уповноважених установ держав-членів ЄС позиції Української сторони з проблемних питань переговорного процесу для врахування інтересів України та досягнення обопільно прийнятних та збалансованих домовленостей щодо майбутньої конфігурації зони вільної торгівлі між Сторонами. 16.03.2011 відповідні консультації проведені на рівні Федерального міністерства економіки і технологій та МЗС ФРН. У період з 22 – 24.03.2011 та 14 – 15.04.2011 аналогічні заходи відбулися у Франції, Польщі, Італії, Австрії та Португалії.

Повертаючись до внутрішнього законодавства, іншим правовим механізмом економічного співробітництва, є Закон України «Про Регламент Верховної Ради України». Ст. 192 Закону визначаються правові засади надання ВРУ згоди на обов'язковість міжнародних договорів країни та їх денонсації. ВРУ надає законом згоду на обов'язковість міжнародних договорів України (ратифікація, затвердження, прийняття, приєднання) та здійснює денонсацію міжнародних договорів України відповідно до КУ, Закону України «Про міжнародні договори України», Віденської конвенції про право міжнародних договорів від 23 травня 1969 року та Регламенту.

Натомість актами Президента України визначаються статус та функції органів центральної виконавчої влади, до компетенції яких відноситься налагодження та розвиток економічного співробітництва. Указом Президента України від 6 квітня 2011 №381 «Про Положення про Міністерство закордонних справ України» визначається, що основними завданнями МЗС України між іншим є участь у забезпеченні у межах повноважень реалізації державної зовнішньоекономічної політики, політики інтеграції економіки України у світову економічну систему. Крім того, МЗС України відповідно до покладених на нього завдань забезпечує, організовує та координує діяльність економічних відділів закордонних дипломатичних установ України; здійснює координацію діяльності українських частин двосторонніх комісій, комітетів, координаційних рад та інших міждержавних органів з питань економічного співробітництва.

Указом Президента України від 31.05.2011 №634 «Про Міністерство економічного розвитку і торгівлі України» у свою чергу визначено Мінекономрозвитку України головним у системі центральних органів виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації зовнішньоекономічної політики. Згідно з зазначеним Положенням Мінекономрозвитку України проводить постійний моніторинг розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, координує роботу із запровадження та реалізації механізму державної підтримки експорту; розробляє пропозиції щодо запровадження нових форм економічного співробітництва з іноземними державами та поліпшення торговельно-економічних відносин з ними; здійснює загальну координацію діяльності української частини двосторонніх комісій, комітетів, координаційних рад та інших міжурядових органів з питань економічного співробітництва; здійснює протокольнo-організаційне забезпечення підготовки і проведення спільних засідань міжурядових комісій з питань торговельно-економічного та науково-технічного співробітництва, інших двосторонніх і багатосторонніх міжурядових заходів з аналогічної проблематики, що проводяться в Україні; забезпечує взаємодію центральних органів виконавчої влади з питань виконання зобов'язань України, взятих у рамках вступу до СОТ та ін.

Зазначені вище положення про МЗС та Мінекономрозвитку є лише, так би мовити, черговим етапом реформування системи державного управління зовнішньоекономічною діяльністю.

Початком цього процесу стала практична реалізація Указу Президента «Про деякі питання представництва економічних інтересів України за кордоном» від 08.04.2010 №522. Згідно з цим Указом ліквідовано торговельно-економічні місії, що підпорядковувалися Міністерству економіки України, та створено відділи економічних питань у складі закордонних дипломатичних представництв України, що підпорядковуються МЗС України.

Міністерство закордонних справ України вважає, що діяльність новостворених відділів сприятиме подальшій економізації зовнішньої політики України. Зокрема, здійснена трансформація відкрила нові можливості для ефективної координації на зовнішньоекономічному напрямі у контексті необхідності забезпечення цілісності та узгодженого проведення зовнішньополітичного курсу України, вдосконалення механізмів захисту за кордоном інтересів держави в економічній сфері, подальшого розвитку економічних зв'язків з іноземними державами та міжнародними організаціями.

Водночас, внаслідок згаданих інституціональних змін в діяльності Мінекономіки та МЗС України виник кадровий та функціональний дисбаланс. Координацію роботи дипломатичних установ в економічному напрямі забезпечує департамент зовнішньоекономічної діяльності. Разом з тим, у штаті Мінекономіки залишається низка структурних підрозділів та

основна частина спеціалістів, які координували роботу торговельно-економічних місій (ТЕМ).

Передбачалося, що наступним етапом після ліквідації ТЕМ стане передача від Мінекономіки до МЗС України частини функцій в зовнішньоекономічній сфері. У складі МЗС планувалося створити на базі відповідних підрозділів Мінекономіки спеціальний урядовий орган – Державну адміністрацію торговельної політики.

Однак з набранням чинності Указом Президента України від 09.12.10 №1085 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» цей процес призупинено. У зв'язку з цим сьогодні питання розмежування повноважень двох міністерств у сфері зовнішньоекономічної діяльності та вироблення раціонального алгоритму взаємодії між ними залишається.

Належне місце в правовому механізмі державного управління економічним співробітництвом займає нормативна практика Кабінету Міністрів України. Так, пунктом 4 абз. 2 параграфу 8 Регламенту КМУ, затвердженого постановою КМУ від 18 липня 2007 року №950 «Про затвердження Регламенту Кабінету Міністрів України», визначається, що Прем'єр-міністр вносить на розгляд Кабінету Міністрів разом із супровідним листом за своїм підписом пропозиції щодо затвердження голів української частини спільних міжурядових комісій з питань співробітництва, що утворюються на підставі міжнародних договорів, укладених від імені Кабінету Міністрів, за матеріалами, які готуються в установленому порядку центральними органами виконавчої влади.

Іншими нормативними актами КМУ регулюючими економічне співробітництво з країнами світу є численні постанови про:

- затвердження проекту угоди;
- уповноваження на підписання угоди;
- підписання;
- подання на ратифікацію;
- схвалення і подання на ратифікацію.

На окрему увагу заслуговує постанова КМУ від 13 червня 2000 року №943 «Про затвердження Положення про Українську частину Спільної міжурядової комісії з питань співробітництва». Зазначеним положенням визначаються статус, функції та права Української частини Спільної міжурядової комісії з питань співробітництва (далі – СМК).

Сьогодні з країнами Європи утворено 27 СМК:

- Українсько-австрійська змішана Комісія з питань торговельно-економічних зв'язків;
- Постійна українсько-баварська робоча комісія;
- Міжурядова українсько-бельгійська змішана комісія з торговельно-економічного та фінансового співробітництва;
- Українсько-болгарська спільна міжурядова комісія з економічного співробітництва;

- Спільний українсько-**боснійсько-герцеговинський** комітет;
- Міжурядова спільна українсько-**грецька** робоча група з економічного, промислового, технічного та наукового співробітництва;
- Спільна українсько-**датська** Консультативна група з питань розвитку економічного, промислового та науково-технічного співробітництва
- Міжурядова українсько-**естонська** комісія з торговельно-економічного та науково-технічного співробітництва;
- Українсько-**італійська** рада з економічного, промислового і фінансового співробітництва;
- Українсько-**іспанська** змішана міжурядова комісія з економічного і промислового співробітництва;
- Міжурядова українсько-**латвійська** комісія з економічного, промислового і науково-технічного співробітництва;
- Міжурядова українсько-**литовська** комісія з питань торговельно-економічного та науково-технічного співробітництва;
- Міжурядова українсько-**македонська** комісія з питань торговельно-економічного співробітництва;
- Спільний комітет з імплементації Угоди про вільну торгівлю між Україною та Республікою **Македонія**;
- Українсько-**німецька** група високого рівня з економічного співробітництва;
- Українсько-**Норвезька** робоча група з питань двостороннього співробітництва
- Українсько-**польська** міжурядова комісія з питань економічного співробітництва;
- Українсько-**португальська** спільна комісія з економічного співробітництва;
- Українсько-**румунської** спільної комісії з питань економічного, промислового, наукового та технічного співробітництва;
- Міжурядова українсько-**сербська** комісія з питань торговельно-економічного та науково-технічного співробітництва;
- Українсько-**Словацька** змішана комісія з питань економічного, промислового і науково-технічного співробітництва;
- Спільна українсько-**словенська** комісія з питань торговельно-економічного співробітництва;
- Українсько-**угорська** спільна комісія з питань економічного співробітництва;
- Міжурядова українсько-**фінляндська** змішана Комісія з питань торгівлі та економічного розвитку;
- Українсько-**французька** міжурядова змішана комісія з економічного співробітництва;

- Міжурядова українсько-хорватська комісія з питань торговельно-економічного співробітництва;
- Українсько-Чеська Змішана Комісія з питань економічного, промислового і науково-технічного співробітництва;
- Спільний українсько-швейцарський комітет з торговельно-економічного співробітництва.

З них фактично діючих на регулярній основі є лише 6 комісій: СМК з Австрією, Баварією, Німеччиною, Польщею, Францією та Швейцарією. Критерієм відбору в даному випадку є кількість засідань СМК та їх регулярність. До діючих відповідно зараховуємо СМК, кількість засідань яких перевищує 5, і засідання СМК відбуваються принаймні один раз на два роки.

Правовою підставою діяльності СМК переважно є угода про економічне співробітництво. Так, українсько-австрійська СМК діє на підставі ст. 12 Угоди між Україною та Австрійською Республікою про двосторонні торговельно-економічні зв'язки від 31.08.1993 року. Українсько-польська СМК діє на підставі ст. 5 Угоди між Урядом України та Урядом Республіки Польща про економічне співробітництво від 04.03.2005 року. Спільний українсько-швейцарський комітет функціонує на підставі ст. 17 Угоди між Україною та Швейцарською Конфедерацією про торговельне та економічне співробітництво від 20.07.1995 року.

Однак в нормативній практиці зустрічаються і інші приклади правового регулювання діяльності СМК. Наприклад, українсько-норвезька робоча група створена на підставі домовленостей, досягнутих під час зустрічі Міністра зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України А.І.Гончарука з Надзвичайним та Повноважним Послом Королівства Норвегії в Україні у 2001 році. Українсько-французька комісія діє на підставі домовленості, досягнутої під час візиту Президента України до Франції (30 - 31 січня 1997 року). Аналогічна ситуація і з Українсько-німецькою групою високого рівня, підставою діяльності якої стала домовленість Президента України з Федеральним канцлером Німеччини.

Іншим прикладом є правового регулювання є Спільна заява про основні напрямки партнерського співробітництва між УРСР та Вільною державою Баварія від 29.01.1990, на підставі якої діє українсько-баварська комісія.

Що стосується рівня голів СМК з країнами Європи, то віце-прем'єр-міністрами очолюються 7 комісій, міністрами – 5, решта комісій очолюється заступниками міністрів.

Голови Української частини СМК затверджуються розпорядженням Кабінету Міністрів України. На даний час діє розпорядження КМУ «Про затвердження голів Української частини спільних міжурядових комісій з питань співробітництва» №1084 від 02.11.2011 року. В переважній більшості СМК головує Мінекономрозвитку України (на рівні міністра, першого заступника, заступників). Крім Мінекономрозвитку в СМК з країнами Європи головують наступні міністерства та відомства: Міністерство аграрної

політики, Міністерство інфраструктури, Міністерство соціальної політики, Міністерство надзвичайних ситуацій, Міністерство енергетики та вугільної промисловості. Також низку комісій очолює Урядовий уповноважений з питань європейської інтеграції. Однак, дивлячись на практику діяльності СМК, важко говорити про певну закономірність в призначеннях голів. В практиці є приклади зміни голови Української частини СМК кілька разів на рік без поважної на це причини, наприклад українсько-угорська СМК. Досить часто критерієм вибору голови Української частини СМК є особисті вподобання вибраної посадової особи.

Висновки.

На підставі проведеного аналізу механізмів державного управління в сфері економічного співробітництва України з країнами Європи слід ствердити про наступне:

- в Україні наявна достатньо широка і відносно якісна нормативно-правова база в сфері економічного співробітництва;
- основною проблемою є ефективна реалізація положень нормативно-правових документів;
- потребує вирішення також проблема дублювання функцій органів центральної виконавчої влади, відповідальних за економічне співробітництво.

Використані джерела інформації:

1. Офіційний вісник України від 01.10.2010 - 2010 р., / № 72/1 Спеціальний випуск /, стор. 15, стаття 2598
2. Урядовий кур'єр від 02.03.2010 - № 39
3. Офіційний вісник України від 24.12.2010 - 2010 р., № 96, стор. 14, стаття 3393, код акту 53875/2010
4. Відомості Верховної Ради України від 09.06.2006 - 2006 р., № 23, / №№ 23, 24-25 /, стор. 838, стаття 202
5. Відомості Верховної Ради України від 10.12.2004 - 2004 р., № 50, стаття 540
6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_118
7. Офіційний вісник України від 26.04.2011 - 2011 р., № 29, стор. 19, стаття 1220, код акту 55999/2011
8. Офіційний вісник Президента України від 21.06.2011 - 2011 р., № 17, стор. 10, стаття 789
9. Офіційний вісник України від 23.04.2010, № 27, стр. 7, стаття 1052, код акту 50539/2010
10. Офіційний вісник України від 17.12.2010, № 94, стр. 15, стаття 3334, код акту 53839/2010
11. Офіційний вісник України від 03.08.2007 - 2007 р., № 54, стор. 21, стаття 2180, код акту 40517/2007
12. Офіційний вісник України від 30.06.2000 - 2000 р., № 24, стор. 141, стаття 1002, код акту 16082/2000
13. Офіційний вісник України від 03.09.2007, № 63, стр. 112, стаття 2483, код акту 40791/2007
14. Офіційний вісник України від 12.07.2006, № 26, стр. 291, стаття 1925, код акту 36682/2006
15. Офіційний вісник України від 10.08.2009 - 2009 р., № 58, стор. 127, стаття 2052, код акту 47457/2009
16. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=276_031
17. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1084-2011-%F0>
18. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1084-2011-%F0>

Рецензент: Бакуменко В.Д., д.держ.упр., професор.